

ATT TÄNKA PÅ SOM KÖPARE

**Liten uppslagsbok om
bilder och upphovsrätt**

Producerad i samarbete mellan

Bildleverantörernas Förening
Föreningen Svenska Tecknare
Konstnärernas Riksorganisation
Svenska Fotografers Förbund
Svenska Journalistförbundet
Svenska Konstnärsförbundet
Sveriges Konsthantverkare & Industriformgivare

Fjärde upplagan 2005

Innehåller alla lagändringar fram till 1 september 2005

Vad är bilder och original?

Med bilder menas exempelvis fotografiska verk och fotografiska bilder, teckningar, illustrationer, konstverk eller collage.

Med original menas den bild som upphovsmannen skapar i *analog* eller *digital* form och som kan levereras till dig som förlaga.

Upphovsrättslagen är enkel: Fråga först!

Upphovsrättslagen ger upphovsmannen rättsligt skydd till sitt verk. Precis som patenträtten skyddar uppfinnarens konstruktion och varumärkesrätten skyddar ett kännetecken, skyddar upphovsrättslagen bildens återgivning av ett motiv.

Att visa respekt för upphovsmannens verk är en självklarhet för alla seriösa bildköpare. Att alltid fråga först är en bra tumregel.

Upphovsrättslagens regler gäller för såväl analog som digital användning. Att alltid fråga först gäller därför också när en bild ska användas till exempel på Internet, i intranät eller på en dvd-skiva.

Den här lilla uppslagsboken ger endast en kort vägledning om upphovsrättslagen och lite om annan lagstiftning som gäller för dig som bildköpare. Den gör inga anspråk på att svara exakt på alla frågor in i minsta detalj. Har du funderingar, kontakta alltid någon av yrkesorganisationerna.

1

Vad köper jag?

När du beställer en bild genom ett uppdrag eller från ett arkiv köper du bara rätten att använda den i ett bestämt sammanhang. All övrig användningsrätt – upphovsrätt – är alltid upphovsmannens.

2

Vem äger bilden?

Äganderätten till det levererade originalet är alltid upphovsmannens. För att du ska få behålla det analoga eller digitala originalet krävs en överenskommelse med upphovsmannen.

Originalen får lagras digitalt i en tryckprocess, men måste avlägsnas och returneras till upphovsmannen efter produktionen.

3

Hur får bilden användas?

En bild får bara användas på det sätt som du har kommit överens och avtalat med upphovsmannen om. Det gäller exempelvis en viss typ av trycksak med angiven upplagestorlek och spridning eller publicering på en hemsida på Internet under en viss tid. Skulle något ändras efter överenskommelsen måste upphovsmannen först godkänna ändringen.

4 Vad gäller när bilden ska återanvändas?

Om en bild ska återanvändas måste du först kontakta upphovsmannen. Tänk på att upphovsmannen kan ha rätt till ny ersättning vid återanvändning.

5

Får bilden ändras?

Inga ändringar får göras i bilden utan upphovsmannens tillstånd. Det gäller beskärningar, retuscher, digital manipulering eller andra ändringar.

För redaktionell publicering finns ibland en praxis där beskärning av bilden kan tillåtas. Förutsättningen är då att bildens innehåll inte förvanskas och att upphovsmannen känner till beskärningen i förväg.

6 Ska upphovsmannens namn anges när bilden används?

Upphovsmannens namn ska anges när bilden används. Skyldigheten att ange upphovsmannen följer av upphovsrättslagen och ligger i upphovsmannens ideella upphovsrätt till bilden.

I vissa sammanhang är det praktiskt omöjligt att namnge upphovsmannen, men de tillfällena är få. Huvudregeln är därför att alltid ange upphovsmannens namn eller annan uppgift som identifierar upphovsmannen.

Om upphovsmannen har försett sitt digitala original med uppgifter som identifierar och upplyser om villkoren för användningen av bilden får inte dessa plockas bort utan upphovsmannens tillstånd när du använder bilden. Detsamma gäller om originalet innehåller kopieringsskydd eller annan teknisk skyddsåtgärd.

7

Hur länge är bilden skyddad?

Upphovsmannens ensamrätt att bestämma över sin bild gäller fram tills 70 år har passerat efter dennes dödsår. Efter upphovsmannens död är det den som får upphovsrätten till bilden genom arv, testamente eller gåva som också har ensamrätten att bestämma över den.

En fotografisk bild som inte betraktas som fotografiskt verk är istället skyddad i 50 år efter framställningsåret.

8

Vad gäller när människor är avbildade på bilden?

Om upphovsmannen har skapat en bild där människor finns avbildade kan det behövas ett godkännande från dessa för att bilden ska få användas i reklam eller i digital form. Förutsättningen är att personen/personerna på bilden är identifierbara och framträdande på bilden. Ett godkännande från en avbildad person måste vara uttryckligt. Det innebär att personen måste ha lämnat godkännandet aktivt och helst skriftligt.

Det är du som bär ansvaret för att ett godkännande finns när bilden används. Försäkra dig därför om att godkännande från avbildad person finns vid uppdrag och om fotografen inhämtat sådant godkännande för arkivbilder.

Att kontakta som köpare

Föreningen Svenska Tecknare

Götgatan 48, 2 tr, 118 26 Stockholm

Tel 08-55 60 29 10, Fax 08-55 60 29 19

E-post: info@svenskatecknare.se

www.svenskatecknare.se

Svenska Fotografers Förbund (SFF)

Upplandsgatan 4, 111 23 Stockholm

Tel 08-702 03 45, Fax 08-641 22 10

E-post: sff@sfoto.se, www.sfoto.se

Bildkonst Upphovsrätt i Sverige (BUS)

Drottningholmsvägen 10, 112 42 Stockholm.

Tel 08-54 55 33 80, Fax 08-54 55 33 98

E-post: bus@bus.se, www.bus.se

Bildleverantörernas Förening (BLF)

Box 17559, 118 91 Stockholm

Tel 08-55 64 53 88, Fax 08-778 78 15

E-post: info@blf.se, www.blf.se

Konstnärernas Riksorganisation (KRO)

Sveriges Konsthantverkare & Industriformgivare (KIF)

Norrtullsgatan 45, 113 45 Stockholm.

Tel 08-54 54 20 80, Fax 08-54 54 20 89

E-post: kro@kro.se, www.kro.se

Svenska Journalistförbundet (SJF)

Box 1116, 111 81 Stockholm

Tel 08-613 75 00, Fax 08-21 26 80

E-post: kansliet@sjf.se, www.sjf.se

Svenska Konstnärsförbundet (SK)

Karl Johansgatan 2, 414 59 Göteborg

Tel 031-42 47 31, Fax 031-14 36 55

E-post: info@sv-konstnarsforb.se

www.sv-konstnarsforb.se

ATT TÄNKA PÅ SOM KÖPARE

Broschyren beställs hos:
Föreningen Svenska Tecknare
Svenska Fotografers Förbund

